

Oponentský posudek na disertační práci

Projektování jazykového kurikula v bakalářských studijních programech na českých technických fakultách

Autor disertační práce : PaedDr. Stanislava Jonáková

Vedoucí disertační práce : doc.PaedDr. Jaroslava Vašutová, Ph.D.

Oponentka : PhDr. Hana Žofková, CSc.

Obor doktorského studia : Pedagogika

1) Téma disertační práce je velmi aktuální, jde o velmi složitou problematiku, na niž lze nahlížet z mnoha stránek. Přístupovat k jejímu řešení komplexně vyžaduje nejen praktické zkušenosti (být seznámen s podmínkami řešení výuky AJ v reálné výuce), ale i vysoké odborné teoretické znalosti, v neposlední řadě je třeba zkoumat danou problematiku komplexně se všemi problémy. Doktorandka si plně uvědomovala složitost problematiky, kterou se chystá řešit, vzhledem k tomu, že v současné době nejsou jasné údaje o tom, jak by se měla na VŠ projektovat jazyková kurikula (jaké předměty zařazovat, kolik hodin věnovat jazykové výuce v Bc studiu, jaké úrovni jazyka, zda dělat vstupní zkoušky z CJ...). Současná situace souvisí s poměrně vysokou autonomií VŠ a s tím i kulikulární diverzitou, ani MŠMT ČR doposud nevymezilo konkrétní požadavky na výstupní jazykovou úroveň absolventů. Je zde opravdu velké množství nezodpovězených velmi aktuálních a naléhavých otázek, které je třeba řešit. Je proto velmi záslužné, že se doktorandka do řešení této otázky pustila.

2) Cílem práce bylo zjistit údaje o tvorbě jazykových kurikul předmětu AJ v bakalářském studijním programu na fakultách technického zaměření veřejných VŠ v ČR a na základě získaných dat popsat způsob projektování zkoumaných kurikul.

Takto formulovaný a pojatý cíl vyžadoval provést velmi rozsáhlý výzkum na různých úrovních, bylo třeba zjistit:

- postoj vysokoškolského managementu fakult k CJ,
 - způsob, jak pracovníci jednotlivých jazykových pracovišť vytváří kurikulum,
 - vstupní úroveň studentů,
 - časovou dotaci pro cizojazyčnou výuku, zda je uplatňován komunikativní princip při výuce CJ (příprava studentů pro oblast pracovní), zpracování sylabů
 - do jaké míry je brána v úvahu studentova autonomie v procesu učení a mnoho dalších údajů.
- Dalo by se říci, že takto pojatý cíl nemůže být v lidských silách jednoho člověka, předpokládala bych týmovou spolupráci.

Je však nutné konstatovat, že cíl, který si doktorandka vytkla, byl splněn. Závěrem ještě naznačuje jiné další datázky, které by bylo třeba řešit (styly učení, motivovanost studentů, efektivnost studijních materiálů při výuce atd.).

3. Zvolené metody disertace

a) Autorka v teoretických kapitolách (I. až IV. kapitola, s. 9 - 73) čerpá převážně z bohatých zahraničních, ale i domácích teoretických knižních pramenů, zabývajících se problematikou jazykového vzdělávání.

V 1. kapitole se zaměřuje na vysokoškolské vzdělávání v Evropě, poukazuje na širší kontext práce, jsou uváděny úvahy o vývoji systému evropského VŠ a jeho možném další směřování. 2. kapitola je věnována Jazykové politice v Evropě, vymezuje pojmy jazyková politika, politika EU, jazyková politika RE. Dále se doktorandka snaží ukázat jakým způsobem jsou tyto zásady realizovány v rámci ČR, jakým způsobem ČR uplatňuje zásady jazykové politiky EU v oblasti VŠ.

Ve 3. kapitole autorka precizně charakterizuje a rozebírá teorii kurikula. Uvádí různé pohledy, možné nejasnosti s jeho vymezením a zabývá se i problematikou tvorby kurikula (s.47). Za velice významnou považují 4. kapitolu, která je věnována jazykovému kurikulu (51 – 73). V 1.části dané kapitoly je odkaz na některé rysy moderní výuky cizích jazyků, věnuje se rozvíjení komunikativní kompetenci a jejímu chápání v současnosti, upozorňuje na skutečnost, že při tvorbě jazykového kurikula by měly být velmi důležitým prvkem také role učitele a žáka ve vyučovacím procesu.

Druhá a třetí část je již věnována konkrétním otázkám tvorby jazykového kurikula, jsou uvedeny vybrané komponenty (mezi něž autorka zařazuje: analýzu potřeb studentů, cíle, sylabus, výukové materiály a metody, hodnocení).

Je třeba konstatovat, že teoretická část se opírá o rozsáhlou odbornou literaturu (viz 158 – 168).

Poznámky k teoretické části a uváděné literatuře:

Proč v práci není zahrnuta odborná literatura ruská? Rusko nepatří do Evropy? Proč se zřejmě na našich VŠ technického směru učí ruština? Vždyť na základě průzkumu zjistila, že RJ se u nás stále učí vysoké procento studentů. Navíc, sama doktorandka je absolventkou fakulty v oboru RJ a RJ učí i na svém pracovišti.

b) V 5. kapitole je velice podrobně popsán postup přípravy a výsledky empirického experimentu, který byl zaměřen na tvorbu jazykového kurikula na 28 technických fakultách v ČR.

Pečlivě byl zvažován výběr výzkumných metod, byl proveden předvýzkum, celkem byla provedena 4 dotazníková šetření 1) Zjišťování postojů vysokoškolského managementu k výuce CJ na fakultách technického zaměření, 2) Zjišťování postojů vedoucích jazykových pracovišť k výuce CJ na fakultách technického zaměření, 3) Zmapování jazykové výuky na fakultách technického zaměření, 4) Tvorba jazykového kurikula na fakultách technického zaměření.

Při sestavování dotazníku vždy proběhla pilotáž daného dotazníku a ten byl následně upraven a vypracován v elektronické podobě a rozeslán respondentům.

Je třeba vysoce hodnotit zpracování výsledků do přehledných 62 grafů a 12 tabulek.

V této části práce byla použita celá řada metod – kvantitativní metoda (4 dotazníková šetření ke sběru dat), kvalitativní metoda (obsahová analýza dokumentů), statistické zpracování údajů.

4. Výsledky disertace, nové poznatky

Výsledky práce jsou rozhodně velice zajímavé, měli by se nad nimi zamyslet nejen učitelé technických fakult, ale i ostatních fakult, neboť se domnívám, že ani pro ostatní fakulty neexistuje v ČR jednotné jazykové kurikulum (nejsou jednotné programy).

Rozhodně inspirující je myšlenka a snaha, zda se vůbec učí na fakultách technického směru odborný jazyk, což by se předpokládalo, i když možná spíše v navazujícím studiu.

Předložená práce je založena na velice dobrých teoretických základech a znalostech doktorandky. Výsledky dotazníkového šetření přispěly i k teoretickému možnému chápání

pojmu jazykového kurikula, ale hlavně poukázala, jaké složky by se mohly nebo měly podílet na jeho utváření.

5. Význam pro společenskou praxi, pro další rozvoj vědy

Přínos spatřujeme v hlubším rozpracování složitého a dosud u nás neřešeného tématu.

Autorka poukázala svým přístupem a pojetím na skutečnost, že dané téma je velice aktuální nejen pro fakulty technického směru, ale i pro jiné fakulty. Výsledky práce nabízí možné řešení na tvorbu jazykového kurikula a to nejen v oblasti teoretické. Navržené postupy lze realizovat i v běžné praxi. Na danou práci by mohly navázat další teoretické disertační práce, zabývající se tvorbou jazykového kurikula na různých typech škol. Možná, že by bylo zajímavé zjistit, jak je tomu i na středních školách technického zaměření.

6. Splnění podmínek

Předložená disertační práce odpovídá zvolenému tématu. Má výbornou úroveň.

Po formální stránce nemám výhrady. Práce má vzornou úpravu, stylisticky je na velmi dobré úrovni.

Práci doporučuji k o b h a j o b ě.

V Praze dne 25. 11. 2013

PhDr. Hana Žofková, CSc.